

[Federspiel.]

at rigsdagen skulle kunne fjerne et enkelt medlem af regeringen. Praktisk har det næppe nogen betydning, for kommer en minister i den situation, vil hans kolleger antagelig drage omsorg for, at regeringen ændres. Men er springet derefter langt fra denne bestemmelse og dertil, at rigsdagen på forhånd vil blande sig i regeringens sammensætning? Her ligger efter min mening en meget alvorlig fare. Statsministeren bør aldrig miste sin ret til selv at udvælge de medarbejdere, han ved han kan stole på og arbejde sammen med, og som er villige til at dele det kollektive regeringsansvar. At denne betragtning ikke er noget fantasifoster, mener jeg at kunne begrunde dermed, at der fra radikal side ved tidligere lejligheder er rejst den tanke, om man burde komme ind på det samme system som i Schweiz, hvor regeringen ved forholdstal udpeges af rigsdagens partier. Jeg tror ikke, en sådan ordning ville harmonere med vore politiske traditioner. Den ville i hvert fald være et yderligere skridt henimod en koncentration af magten i den lovgivende forsamling og derved en svækkelse af befolkningens forfatningsmæssige garantier.

I bestemmelserne i kapitel V, der navnlig omhandler overgangen til det nye etkammer, har rigsdagen yderligere villet styrke sin magt overfor regeringen. Det finder udtryk i kommissionens bemærkninger om, at dette motiveres ved rigsdagens stilling som det centrale demokratiske statsorgan, altså et udtryk for, at rigsdagen ikke længere vil tolerere den udøvende og den dømmende magt som sideordnede statsorganer.

I § 41 finder den samme tanke udtryk, måske af vanvare. Der er forskellige ting, der tyder på, at forslaget ikke på alle områder har fået den grundige udarbejdelse, som det burde; i § 41 er ordene i den gamle grundlov om, at hvert af tingene „for sit vedkommende“ kan foreslå og vedtage love, faldet ud. Der står nu alene, at rigsdagen — eller folketinget, som det foreløbig hedder — kan foreslå og vedtage love. Det kan tinget naturligvis gøre, men disse love har ingen gyldighed. Man ignorerer i denne bestemmelse det andet led i den lovgivende myndighed, nemlig regeringen.

Endelig spores den samme tendens i de to paragraffer, der lovfæster reglerne om udøvelsen af Danmarks udenrigspolitik,

§§ 19 og 20, der i deres helhed er et umiskendeligt udtryk for, at det ikke er rigsdagens hensigt at lade det blive ved indledningsordene i § 19 om, at kongen handler på rigets vegne i mellemfolkelige anliggender. Tværtimod, folketinget forbeholder sig ved disse bestemmelser at administrere landets udenrigspolitik helt ned i dens enkeltheder og derved i realiteten umyndiggøre udenrigsministeren. Selvfølgelig kan ingen ønske sig en tilstand, hvor regeringen og udenrigsministeren fører en udenrigspolitik udenom eller — hvad værre er — skjult for rigsdagen.

Men som bestemmelsen er formuleret — og jeg sigter her navnlig til § 19, stk. 3 —, kan den meget let læses som udtryk for, at rigsdagen ikke ønsker at nære den tillid, man dog hidtil har næret til udenrigsministeren, der jo handler under sit parlamentariske ansvar. Jeg tror, en sådan bestemmelse er egnet til at svække regeringens stilling udadtil. Det, der er brug for på dette område, er i og for sig ikke en lovfæstelse af de parlamentariske regler. Så længe regeringen er bundet til folketingets flertals vilje, vil der ikke være behov for sådanne regler, så vil der fæstne sig en praksis gennem det udenrigspolitiske nævn. Men her får bestemmelserne virkning udadtil og virker som en uklarhed; det, der i virkeligheden er brug for, er en tegningsregel, en bestemmelse om, hvem der skriver under på Danmarks vegne, en tilkendegivelse udadtil af, hvem der handler med den fornødne myndighed på den danske stats vegne. I fremtiden må den fremmede medkontrahent stille den danske udenrigsminister det spørgsmål, om han nu har rådført sig med det udenrigspolitiske nævn, før man tør tage hans løfter for gode varer. Jeg tror ikke, det er nogen heldig udformning, denne bestemmelse har fundet.

Jeg kritiserer ikke den praksis, der følges. Den virker til tider upåklageligt, til andre tider kan den give anledning til visse vanskeligheder. Man kan ikke forlange, at det udenrigspolitiske nævns medlemmer skal have detailleret kendskab til de problemer, der er udenrigsministerens daglige kost. Skal den ny bestemmelse praktiseres efter ordene, tror jeg, erfaringerne — ikke mindst fra den allerseneste tid — viser, at vi meget let havner i den situation, som den store franske statsmand Herriot har betegnet som en ulykke for et land, nemlig at uden-